

ES projekti darībā

Iezīmējas galvenās problēmas

ES finansētā [projektā «Runājošās rokas»](#) pirmais posms norisinājies saskaņā ar plānu.

Notikušas 29 grupu sapulces, kurās piedalījušies 672 dalībnieki. Apkopotas galvenās problēmas, kuras apspriestas šajos nedzirdīgo cilvēku saietos. Starp tām: nepietiekama sociālās palīdzības saņemšana it īpaši laukos, ierobežota informācija un sabiedriskā transporta pieejamība, mazas pensijas, trūkst tulka pakalpojumu nodrošinājuma, bezdarbs un nedzirdīgo cilvēku diskriminācija attiecībā uz pieņemšanu darbā u.c.

Ir vairāki jautājumi, kuri jārisina augstākās instancēs, tāpēc darba grupa gatavo priekšlikumus iesniegšanai attiecīgās iestādēs un valdībā.

Padziļināta apspriešana un, iespējams, vēl citu problēmu atklāšanās gaidāma konferencēs, kas sāksies martā, kā arī lielākajos šī gada notikumos — LNS forumā maijā un LNS kon-gresā jūlijā, kur tiks pieņemta darbības programma turpmā-kajiem gadiem.

Darba grupa patlaban risina jautājumus, kas saistīti ar šo nozīmīgo pasākumu organizēšanu — dibina kontaktus ar ārzemju un pašmāju ekspertiem, noskaidro viesnīcas, kurās apmetīsies pasākumu dalībnieki un uzaicinātie viesi, plāno konferenču norises grafiku utt.

LNS valde meklē papildus finansu avotus, sponsorus, lai nodrošinātu vēl plašāku šī gada komplekso pasākumu norisi, nekā tas paredzēts projekta ietvaros. Finansiālu atbalstu apsolījusi Rīgas Dome.

Mana problēma

Palielinās vienaldzīgo skaits

Guntis Moisejs, no Rīgas

Lielākā problēma ir tā, ka daudziem nav iespējams atrast pastāvīgu, normāli atalgotu darbu. Pats esmu daudz laika iztērējis, staigājot pa dažādām iestādēm, meklēdams gan darbu, gan iespējas tālākizglītoties. Taču bez rezultātiem.

Esmu novērojis to, ka palielinās vienaldzīga attieksme LNS biedru vidū — pret notikumiem mūsu organizācijā, vispār sabiedrībā, it īpaši tas sakāms par vārdzirdīgiem.

Mani neapmierina tas, ka iestādēs pie kodētām durvīm jāpūlas sazināties skaņu valodā, tas apgrūtina iekļūšanu tur, kur tas nepieciešams.

Acīmredzot sabiedrība par maz informēta par to, ka ir dažas atšķirības, kas jāievēro, sazinoties ar nedzirdīgajiem. Tas pats attiecas uz atsevišķiem darbiniekiem, kuri nepapūlas paskatīties uz apmeklētājiem, bet kaut ko purpina vai sāk pat blaut. Par laimi, tādus daudz neesmu satīcis.

Lasot «Kopsolī», reizēm rodas iespaids, ka nedzirdīgo dzīvē viss ir jauki un nekādas problēmas nedzirdība nerada. Taču tā nav.

Vēlos piedalīties kultūras dzīvē

Anfisa Kraze, no Rīgas

Strādāju par auklīti 218. bērnodrāzā nedzirdīgo bērnu grupiņā un ar darbu esmu ļoti apmierināta. Darbs — tas ir pats galvenais, lai cilvēks justos ar savu dzīvi apmierināts, justos vērtīgāks, nodrošinātu nepieciešamo dzīvei.

Taču samērā bieži es izjūtu, ka man pietrūkst tādas būtiskas lietas kā līdzdalība kultūras pasākumos, kas mani bagātinātu garīgi. Labprāt apmeklētu informācijas pasākumus kultūras centrā «Rītausma», bet strādājošiem cilvēkiem tie nav domāti, sākas par agru pl.15 — 16, sešos vakarā gan es paspētu.

Visu dzīvi esmu aktīva sportiste, joprojām piedalos orientē-šanās sacensībās — visbiežāk brīvdienās, kopā ar dzirdīgajiem. Esam sapazinušies, dzirdīgie sportisti man labprāt izskaidro noteikumus, ja kaut ko nesaprotu. Šai ziņā nekādu problēmu nav, tāpat arī citur jūtu draudzīgu, pretimnākošu at-tieksmi no dzirdīgo puses.

To pašu varu teikt par dzirdīgiem kolēģiem bērnodrāzā, kuri cenšas iemācīties

zīmju valodu. Lielākā daļa bērnu vecāku ir dzirdīgi, neprot zīmju valodu, tad cenšos nolasīt no lūpām teikto.

Latvijā darba nav, jābrauc prom

Arnīs L., no Kurzemes

Kad esmu Rīgā, iegriežos redakcijā nopirkt «Kopsolī». Labprāt lasu par sportu, ceļojumiem, par to, kā atrast darbu ārzemēs, jo gatavojos braukt prom no Latvijas. Arī par to, kā nedzirdīgie mācās augstskolās un citur.

Vairāk nekā astoņus gadus pēc skolas beigšanas nevaru atrast pastāvīgu darbu. Tikai «haltūras» bez nodrošinājuma, un ar bailēm, ka atkal darba devējs neapmānīs un nesamaksās, kā norunāts.

Mana problēma ir tā, ka darbā iekārtošanas firmas, kuru saraksts bija arī «Kopsolī», neuzņemas iekārtot darbā nedzirdīgos. Tā ir bijis vēl dažiem mani draugiem. Domāju doties uz Angliju un mēģināt tur pats uz vietas atrast darbu, jo kas tad man te palīdzēs? Vēl tikai drusku naudas pietrūkst, jāsakrāj un tad — pavasarī prom.

Nevajadzētu nodalīties jauniem un veciem

Juris Veidemanis, Rīga

Pēdējā laikā man lielākās problēmas sagādā vizītes pie ārsta. Tulka palīdzību nelūdzu ētisku apsvērumu dēļ (jo tulki mums ir sievietes), tāpēc mēģinu sazināties rakstveidā. Bet nelaime tā, ka ārsts ir krievs un es šo valodu neprotu. Tā nu iznāk, ka par savu pieklājīgi apmaksāto pakalpojumu no ārsta tomēr nesaņemu pilnvērtīgu palīdzību.

Grūti atrast darbu, kas būtu piemērots pašreizējām darba spējām un kvalifikācijai. Gandrīz divdesmit gadus nostrādāju mēbeļu firmā, bet nu jau divus gadus esmu bezdarbnieks.

Tiesa, tajā ir savs mazs labums — vairāk laika varu veltīt pašdarbībai. Labprāt iesaistos dažādos iestudējumos, un režisore mani arī tura ciet kā vienīgo vīrieškārtas pārstāvi galvenām lomām.

Domājot par pašreizējo kultūras dzīvi, ar nožēlu jāsaka, ka vērojama stipra paaudžu nodalīšanās. Jaunieši kaut ko organizē un dara savā starpā, savā «Efraima» organizācijā un izvairās no kontaktēšanās ar vecāko un vidējo paaudzi. Bet mēs taču kopā veidojam nedzirdīgo sabiedrību un daudzas problēmas mums kopīgas.

Mana vēlme būtu turēties visiem kopā, vajadzētu vairāk rīkot kopīgus pasākumus, lai sasiētu satrūkušās saites. Domāju, mums kopā būtu gan ko darīt, gan ko runāt.

Vēlētos vēl, lai būtu iespēja kaut kur paceļot. Krievu laikos pašdarbnieki viesojās daudzās republikās, daudz ko redzējām. Tautisko deju kolektīvu vajadzētu atjaunot — kaut vai vidējai paaudzei, pats labprāt uzdancotu: jo vecāki kļūstam, jo vajag vairāk kustēties, darboties, lai kauli un smadzenes neierūsē. Tāds man vēlējums visiem.

Joprojām pastāv daudz dažādu problēmu

Jānis Janbergs, no Rīgas

Nejūtu, ka nedzirdīgo situācija valstī uzlabotos. Sevišķi tas sakāms par pieejamības problēmām — gan vidē, gan sabiedrībā.

Daudzreiz esmu pūlējies ietikt iestādēs aiz durvīm, kuras sargā kodi. Kā lai nedzirdīgs cilvēks sevi piesaka? Vajag ierīkot TV kameras pie durvīm vai arī norādīt, kur sūtīt īsziņu, vai tml. Nesen vēlējos pierakstīt uz bērnu darbu savu bērnu (viņš dzird). Vadītāja nebija ieinteresēta — būšot problēmas, kā sazināšoties ar mums, nedzirdīgiem vecākiem.

Jau tagad ģimenē esam norūpējušies, vai spēsim savu bērnu pienācīgi izskolot, jo mācīties — tas mūsdienās ir dārgi jau no pirmās klases. Mēs esam bezdarbnieki — vai spēsim visu viņam nodrošināt bez pastāvīgas darba algas? Bet darbu atrast nevaram.

Tas rada vēl citas problēmas — piemēram, informācijas trūkumu. Presi pasūtīt nespējam, TV maz raidījumu, kur ko var saprast. Labi ir subtitri ziņās, tos lasu. Šad tad palasu jaunumus interne-tā, un tas arī viss. Iesaku LNS vadībai padomāt,

kā nodrošināt TV teletekstu ziņojumus nedzirdīgo sabiedrībai — varbūt to var ietvert kādā projektā? Tas paplašinātu speciālās informācijas ieguves iespējas līdztekus laikrakstam «Kopsolī», jo LNS mājaslapa datorā ir pieejama tikai nelielam skaitam nedzirdīgo. Tā ir nākotnes ideja, ka katram mājā būs dators ar interneta pieslēgumu un visi visu uzzinās un sazināsies, tikai nospiežot podziņas. Mums līdz tam vēl tālu.

Starp citu, man ir draugs no Somijas Juho Strandens. Viņš tagad Latvijas Universtitātē studē baltu filoloģiju: nedzirdīgs būdams, Latvijā apguvis mūsu valsts valodu, es teiktu, pat vēl labāk par mani. Viņš man daudz stāstījis par to, kādas iespējas sazināties un uzzināt jaunumus ir Somijas nedzirdīgajiem. Tur datori ar WEB kamerām un internetu jau ir visiem, kas vēlas, televizori nodrošināti ar speciālu ierīci, kas pārveido runāto tekstu subtitros. Jaunāko informāciju var saņemt arī speciāli nedzir-dīgiem gatavotās videokasetēs. Valsts finansiāli atbalsta mo-derno tehnoloģiju iegādi.

Somijā valsts nedzirdīgos bezdarbniekus ik pa laikam nodrošina ar darbu — divu gadu garumā, un daudzi pēc tam paliek šajās darbavietās strādāt. Nedzirdīgie saņem pensiju neatkarīgi no tā, vai strādā.

Redakcijas piezīme: Sarunā ar papildinājumiem piedalījās arī Juho. Viņš pastāstīja, ka ir nedzirdīgo kluba sekretārs. Tajā reizi nedēļā biedri no Lahti pilsētas apkaimes pulcējas uz dažādiem pasākumiem. Juho strādājis dažādos darbos — slimnīcā, pastā, nedzirdīgo skolā, veļas mazgātavā.

Studēt Latvijā izlēmis tāpēc, ka ieinteresējusi latviešu valoda, te bijis vieglāk nokārtot iestājekāmenus un arī mācību maksa mazāka. Viņa vēlējums «KS» lasītājiem: «Lai Latvijā dzīve nedzirdīgajiem kļūst labāka, vienādā līmenī ar Somiju vai pat labāk..»

Materiāli sagatvoti ar ES finansiālu atbalstu. Par to saturu pilnībā atbild Latvijas Nedzirdīgo savienība, un tie nekādā ziņā neatspoguļo ES viedokli.

Biedrībās un grupās

Ar domu par Veco un Jauno gadu

«KS» lūdza dažus biedrību pārstāvjus dalīties pārdomās par aizgājušo gadu un 2005. gadu.

Esam turējušies kopā

Jurijs Jerofejevs, Pļaviņu biedrība

Ko gan mēs esam labu izdarījuši? Man liekas labākais ir tas, ka esam turējušies kopā gan savā mazajā lokā, gan ar visu lielo LNS saimi.

Kā jauku notikumu, spilgtu piemēru manis teiktajam atceros jautro braucienu uz festivālu Kuldīgā kopā ar rēzekniešiem. Garajā ceļā turp un atpakaļ cauri Latvijai varēja tik daudz izrunāt!

Mūsu problēma tā, ka klubā esmu tikai viens darbinieks un tāpēc bieži uz vietas nav neviena, kad esmu izbraukumos uz grupām vai tulkošanas reizēs kādā iestādē.

Te vietā pateikt paldies atsaucīgam un čaklam jaunietim Laurim Rūrānam, kurš mums daudz palīdz sabiedriskā kārtā.

Jaunā gadā man ir divas vēlēšanās: pirmā — lai klubā būtu tāds darbinieks, kolēģis man līdzās kā Lauris; otrā — lai mums klubā būtu interneta pieslēgums. Lūgšos, ceļos kritišu, nezinu, kur un ko darīšu, lai to panāktu. Tas patiešām ļoti nepieciešams.

Liels paldies Jūrmalas kursu organizatoriem. Sliktās enerģijas izgaisa jūras vējos, labās savācu visam nākamam gadam no atziņām nodarbībās, sarunām ar kolēģiem. Ko iemācījos, uzzināju, to stāstīšu tālāk savējiem. Laimīgu gadu visiem!

Galvenais ir saņemties un turpināt darbu

Elvīra Čaika, Daugavpils biedrība

Gribot negribot domas vēršas pie tā, ko visvairāk esam pārdzīvojuši. Mūsu mājās, klubā notika 2 ugunsgrēki viens pēc otra. Izdega viss — arī mēbeles, pat pašdarbības festivālam sagatavotie tērpi. Tomēr mēs spējām saņemties un

sagatavot dejas demonstrējumu. Jutām, ka mūsu uzstāšanās skatītājiem patika festivālā Kuldīgā. Pēc tam ar vēl lielāku aizrautību izpildījām savu koncertnumuru Nedzirdīgo dienā Rīgā. Mēs rokas nenolaidām, mūsu pašdarbnieki ir malači, paldies viņiem.

Tagad turam īkšķus par to, lai LNS iesniegtais projekts LNS īpašumu remontdarbiem iegūtu finansējumu, tā būs iespēja arī mūsu kluba telpu atjaunošanai.

Mazās telpas mums stipri apgrūtina darbu. Reizēm pasākumi jāriko pat divās maiņās – kā tas bija Ziemassvētkos, jo Nedzirdīgo dienā pārliecinājāmies, ka pāri par 20 cilvēkiem telpā nevar saiet. Februārī mēģināsim uzrīkot karnevālu.

Atgādinu visiem zināšanai mūsu tagadējo adresi: 18. novembra ielā 208 dzīv. 7. Novēlu saviem biedriem un visiem pārējiem veiksmīgu 2005. gadu! Un vēl — būsim mīļi un draudzīgi, tad viss izdosies un vērsīsies uz labu.

Mums vienmēr palīdz pašvaldības

Dzintra Herbste, Smiltene

Ziemassvētku eglītes mums bija visās biedru grupās – Alūksnē, Gulbenē, Balvos, Valkā, Smiltēnē.

Savā klubā Smiltēnē gadumiju acīmredzot sagaidījām pēdējoreiz, jo gada nogalē atkal atskanēja telefona zvans ar telpu uzteikumu un aicinājumu jau kārtot lietas prombraukšanai. Bez jumta virs galvas tomēr nepaliksīm. Mums pašvaldība sola labiekārtotas telpas ar centrālapkuri, tikai nezinām, kur tās būs. Labi jau būtu tuvāk centram, tad biedriem būtu ērtāk, tuvāk atnākt uz klubu pasākumu dienās. Arī 2005. gadā reģiona pašvaldības visas mums palīdzēs savu iespēju robežās, ieskaitot naudu dažādām vajadzībām. Smiltenes Dome katru gadu mums pasūta «Latvijas Avīzi», arī vietējo, rajona. Arī Alūksnes Dome turienes nedzirdīgajiem apmaksā vietējās avīzes abonēšanu.

Bet par jauniešiem mūs bieži informē Lida Šilinska – viņai mājās internets, tur arī visu uzzina.

Paldies visiem, kas mums palīdz. Lai visiem veicas šajā gadā.

Mana pieredze

Meitiņa tomēr dzird

Vēlos pastāstīt par savu pieredzi, lai pievērstu vecāku uzmanību savu bērnu dzirdes pārbaudēm.

Patī esmu nedzirdīga mamma un, protams, tāpēc īpaši norūpējusies par savas meitas dzirdi. Viņa piedzima un auga kā dzirdīga meitenīte, tāpēc nolēmu Bērnu dzirdes centrā pakonsultēties pie Ineses Immures par viņas iekārtošanu bērnodārzā. Sarunas gaitā saņēmu Ineses ieteikumu drošības pēc tomēr pārbaudīt bērna dzirdi pie speciālistiem, jo mēs ar vīru abi esam nedzirdīgi. Pārbaudes rezultātā saņēmu atzinumu, ka meitiņa ir vājdzirdīga. Man tas likās neticami, ļoti satraucos, taču piekritu atnākt vēlreiz pie ārsta. Kad ieradāmies, mūs jau sagaidīja ārste ar diviem dzirdes aparātiem — katrai ausij savu. Daktere manas šaubas uzklaušīja visai atturīgi un aizsūtīja pie vadītājas.

Tad meitiņu norīkoja uz otrreizējo izmeklēšanu, nu jau narkozē. Sākumā tam negribēju piekrist, bet citas izejas nebija, lai pārliecinātu dakteres, ka meitiņa dzird labi.

Pārbaude šo faktu apstiprināja, bet daktere vien mierīgi paziņoja, ka pirmā reizē dokumenti laikam nejauši sajaukti.

No visa šī mūsu pārdzīvojuma un pieredzes vēlos teikt — vecāki, esiet vērīgi šādās izšķirošās reizēs, saudzējiet savus bērnus, rūpīgi pārbaudiet un pārdomājiet visu, iekams pieņemat svarīgus lēmumus, kas skar visu viņu tālāko dzīvi.

Nedzirdīgā māmiņa.

Grūtie eksāmeni

Dzintars Stepāns

Divi jaunieši — Liene Kleina Brūvere un Ainārs Osmanis ir sekmīgi nokārtojuši

visus 7 eksāmenus starptautiskā līmeņa sertifikāta iegūšanai datorprasmē (ECDL). Dažiem nedaudz nepaveicās — pietrūka vienas vai divu pareizu atbilžu. Katrs ECDL eksāmens ir nokārtots tikai tad, ja pareizi atbildēts vismaz 75 % no jautājumu skaita. Skolā tas būtu stabils vērtējums uz 8. Dažiem rezultāti bija vājāki, nekā mēs cerējām.

Kā izņēmums, šoreiz tiek piedāvāta iespēja dažiem jauniešiem saņemt «mazo» (nepilno) ECDL sertifikātu par sekmīgi nokārtotiem četriem Office programmas eksāmeņiem.

Citās organizācijas

Efraims dzīvo un attīstās

Ivars Kalniņš

Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācija «Efraims» kļuvusi 2 gadus vecāka, vairs neguļ šūpulī, iemācījusies staigāt un soli pa solim sāk patstāvīgi dzīvot...

Laiks nemanot ātri aizskrējis. Tagad atskatos atpakaļ uz aizvadīto gadu. Sen lolotais sapnis piepildījies, un vajadzētu izvērtēt darba augļus.

Aizgājušais gads «Efraimam» bija visai raibs. Pirmais projekts «Nedzirdīgo tiesības uz izglītību un nodarbinātību», kuru atbalstīja Baltijas – Amerikas partnerattiecību programma, noslēdzies. Šī projekta realizācijas laikā, veicot pētījumus par izglītības un nodarbinātības iespējām un ierobežojumiem, organizējot seminārus, atklājām, ka šajā jomā daudz neatrisinātu problēmu un jautājumu. Mēs neatmetam domu, ka šo projektu varētu turpināt arī šogad. Bet otrais projekts «Ceļam tiltu starp klusuma un skaņu pa-sauli» tuvojas beigām. Realizējot šo projektu, bija vajadzīgs daudz laika, piepūles un nervu, tomēr esam gandarīti par pa-veikto. Izdevām informatīvo izdevumu «Tilts uz sapratni», kas guva ievērojamu sabiedrības interesi par nedzirdīgajiem un viņu kultūru.

Projekta ietvaros arī izveidojām mājaslapu un organizējām plašus pasākumus. Man šis projekts likās pievilcīgs, jo esam guvuši daudz jaunu draugu – gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo. Daudzi studenti no humanitārām fakultātēm aizvien biežāk meklē informācijas un materiālus par nedzirdīgajiem. Lielākais prieks ir tas, ka lasītāji bieži uzprašņā, kad būs nākamais numurs un kāda tēma. Es varu iepriecināt lasītājus, ka avīze «Tilts» turpinās dzīvot arī šogad, bet nebūs vairāk par 6 numuriem gadā un vairāk par 4 lappusēm, kā lasītāji vēlējās. Pagājušā gada decembrī nedzirdīgie jaunieši tikās ar jauniešu klubu «Māja». Šī organizācija sabiedrībā ir pazīstama kā jauniešu kopa, kas cīnās par vienotu Eiropu. Vakara pasākums izvērās draudzīgā gaisotnē, viens ar otru sarakstījās bez mitas, kad viņiem blakus nebija tulku. Mums izteica daudz piedāvājumu par pasākumiem, projektiem, nometnēm utt. Tagad atliek norunas pārvērst realitātē. Gada beigās «Efraimam» uzsmaidīja 2 laimes. Pirmā, ka mūsu apmaiņas programmas projekts ar Īriju tika apstiprināts. To finansēs Eiropas Savienības programma «Jaunatnei». Martā mēs nosūtīsim mūsu 10 jauniešus uz Īriju, veselu nedēļu viņiem būs iespēja iepazīties ar īru zemi un kultūru, kā arī nedzirdīgo sabiedrību. Bet jūnijā mēs uzņemsim īru jauniešus.

Otrā, šogad «Efraims» arī finansiāli nepaliks bešā: Rīgas Domes Labklājības departaments piešķīris mums finansējumu 2005. gada aktivitāšu programmas realizācijai.

Nedzirdīgo jauniešu organizācija ir iesniegusi vēl citus projektus, atbildi gaidām. Detalizēti šeit neizklāstīšu, jo mums allaž patīcis sagādāt jauniešiem pārsteigumus.

Mēs virzāties uz priekšu un lolojam daudzsološus sapņus, kas ir jārealizē.

Draugi, nāciet pulkā!

Skolu dzīve

Būs sekmes, būs atzinība

Pārsla Bebre

Pēdējā laikā sastopama parādība, ka skolēni ne visai daudz mācās. Lai Valmieras skolā šī problēma saruktu pēc iespējas mazāka, jau septembrī 6. – 11. klašu skolēniem izsludināja konkursu «Mācies šodien!», kurš beidzās līdz ar gadu. Tajā varēja piedalīties skolēni, kuru zināšanas novērtētas ar 6 ballēm un augstāk, kā arī tie, kuru pirmo semestra mācību vērtējums bija augstāks par iepriekšējā mācību gada vidējo.

Uzvarētāju godā iekļuva Kārlis Intsons, Dagne Rubina, Jānis Skudra, Lāsma Vorslova, Madara Birmane, Sergejs Denisovs, Uģis Kuļikovs, Oskars Gāzējs, Lauris Ventaskrasts, Artis Frīdrihsons, Ance Ledina, Dace Vingre, Marija Jegorova, Gatis Vingris, Lilita Lukina, Zane Marasimjuka, Vita Kristoforova, Dainis Liepiņš, Daina Platace.

Sekmes patīkami uzlabojuši: Kaspars Kanopackis, Daiva Jankovska, Andris Rozītis, Zigurds Pulčs, Jolanta Tutīņa, Rai-monds Epnens, Aleksandrs Nikolajenko, Druvis Klints, Jānis Laduzāns, Edgars Vovers, Gatis Mazjāns, Jānis Sausiņš, Aiva Otomere, Deniss Saldabolovs.

Ziemassvētku pasākumā uzvarētāji saņēma veicināšanas balvas un goda rakstus, bet pirmo vietu ieguvēji – 5 Ls! Stimuls censties!

Valmieras skolā – attīstības centra projektam Comenius 1 rit trešais darba gads. Projektā piedalās nedzirdīgo bērnu skolas no Slavno (Polija) un Mikelli (Somija). Par projektu aprunājos ar tā koordinatori Maigu Paegli.

Kas interesants notika iepriekšējā gadā?

Maija beigās pieci mūsu pedagogi devās uz Somiju, kur tikās ar surdopedagogiem no Mikelli. Tika gūtas jaunas atziņas, nostiprināta draudzība .

Kā novembrī noritēja tikšanās Valmierā?

Ieradās pedagogi gan no Somijas, gan no Polijas, lai apspriestu turpmākos plānus. Martā no Slavno un Mikelli skolēni viesosies pie mums.

Ir jau saplānoti galvenie pasākumi, lai skolēni cits citu labāk iepazītu un sadraudzētos. Mūsu pedagogi dosies uz Poliju.

Kāda ir projekta galvenā tēma šajā gadā?

Tā ir par izsargāšanos no narkotikām, to radītās atkarības saistībā ar to arī pareiza sava brīvā laika organizāšana. Skolēniem paredzētas gan teorētiskās, gan praktiskās nodarbības. Ieceru daudz, tikai jāstrādā.

Lai veicas, lai palīdz Gaiļa darbīgums!

Pārdomām

Par izglītības nozīmi

Cienījamie izdevuma «Kopsolī» lasītāji! Netīšām starp avīzes kaudzēm atradu šenu «Kopsolī» izdevumu, kurš tika publicēts 2002.gada oktobrī (Nr.24 (819)).

Šķirstīju katru lapaspusi, un se-cināju, ka pa šo laiku ir tie paši prieka, bēdu, nodarbinātības un cita rakstura raksti. Bet man radās pārdomas par diviem rakstiem: «Vēlreiz par jauno Rīgas skolu» un «Atsaucieties, jaunieši!»

Kaut arī abi šie raksti tematiski atšķiras, es tomēr atradu kopsakarības un vēlējos izteikt savas subjektīvās domas. Sākšu ar pirmo rakstu.

Par iecerēto jauno Rīgas skolu

Izlasīju rakstu par jaunās Rīgas Nedzirdīgo skolas būvēšanas projektu, kura 2004. gadā varētu uzsākties. Lasītāji tiek informēti par skolas izvietojumu, klasēm, laboratorijām, speciālu liftu, sporta un spēļu laukumu, sporta stadionu, kā arī auto vadīšanas apmācības vietu. Mūs informē par 11milj.Ls lielu būvniecības finansējumu, kā arī par to, ka notiek liela cīņa par dokumentu kārtošanu, lai izcīnītu atļaujas un saņemtu finansējumu.

Analizējot šo projektu, radās vairāki subjektīvi secinājumi, kurus vēlējos izklāstīt. Pirmā pārdoma – «Biznesa vai izglītības vārdā?» Nekas nav teikts, kas būs ar Čaka ielas ēku? Kāds statuss ir Čaka ielas skolai: privātīpašums vai pašvaldības īpašums?

Lieki piebilst, ka ēka ir ekskluzīvs un gards kumosiņš jebkuram, kas vēlas uzsākt kādu uzņēmējdarbību. Skola ģeogrāfiski atrodas centrā, tehniskais stāvoklis labs,

teritorija plaša: skolas ēka, iekšpagalms ar internātskolas ēku. Var pat pateikt priekšā, kā varētu pelnīt ar šo kompleksu: modernas ofisa telpas vai dzīvokļi, viesnīca vai kāds cits pakalpojumu sniegšanas objekts. Kas ir visvairāk ieinteresēts, lai visi pārceltos un pamestu šīs telpas?

Zinot to, kā tiek būvētas jaunās ēkas, nav pārlicības, ka piešķirtie līdzekļi tiks izlietoti kvalitatīvos būvmateriālos un būvdarbu vadītāji būvēs pēc pareiziem būvēšanas standartiem. Pēdējo laiku tendence ir būvēt pēc iespējas ātrāk un lētāk, bet, kā dzīvos cilvēki, šajā gadījumā bērni, būs pašu dzīvotāju problēma. Varbūt labāk par piešķirto finansējumu uzlabot pašreizējo Čaka ielas skolu?

Nekas no gaisa nekrīt

Otrā pārdoma – «Izglītības nozīme» Es rakstu šos teikumus 2004. gada 30. decembrī, un man radies jautājums: «Vai skolas būvlaukumā jau ir iedzīti pāļi?» Vai skolotājiem, vai bērniem?

Ir tādi novērojumi, ka nedzirdīgo sabiedrībā valda uzskats, ka kāds visu izdarīs viņu vietā. Es esmu nedzirdīgs, tāpēc man pienākas dzīves labumi, man pienākas atvieglojumi. Pats bēdīgākais, ka valda uzskats: manā vietā citi nokārtos manu dzīvi.

No gaisa nekas tāpat vien nekrīt, viss ir vai nu jāizcīna ar neatlaidību, vai jāstrādā un jānopelna. Padomijas laiki ir beigušies, un, ja kāds vēl atceras senos labos laikus, tas nozīmē, ka cilvēks nav elastīgs un nav spējīgs mainīt savu dzīvi, uzskatus un galu galā arī profesionālo darbību.

Paskatieties visapkārt un redzēsiet cilvēkus, kuri cenšas uzlabot savu dzīvi. Padomājiet, kāpēc šie cilvēki tā cīnās! Es pateikšu priekšā: viņiem ir augsta pašapziņa. Cilvēki ir gatavi mācīties (apmeklēt profesionālās izaugsmes kursus, arī augstākās mācību iestādes nevis papīra dēļ, bet savas izaugsmes dēļ).

Tāpat nedzirdīgo bērnu vecāki, kuri vēlas, lai viņu bērni būtu konkurētspējīgi darba tirgū, varētu aktīvāk iesaistīties debatēs par jauno skolu. Ja solījumi par jauno skolu atbilst patiesībai, tad bērniem ir plašas izredzes attīstīties jaunajā skolā gan morāli, gan fiziski, jo tur tiks nodrošinātas arī sporta aktivitātes.

Neesmu tomēr redzējusi nedzirdīgo bērnu vecākus, kuri būtu norūpējušies, ka būvniecības uzsākšana kavējas.

Man patīk teiciens: «Veselā miesā, vesels gars!» Šis teiciens būtu tieši piemērots bērniem, kuri mācītos jaunajā skolā. Bērniem būtu piemērotas mācību klases, laboratorijas, pedagogi varēs efektīvi pielietot dažādas mācīšanas metodes, lai bērni varētu vieglāk uztvert mācību vielu (nebūtu tikai klasiskā tāfele un pārrakstīšana). Vecāki varētu būt vairāk vienoti, kopā pieteikt mītiņus pie Izglītības ministrijas, pie Saeimas, pie Ministru kabineta. Jāinformē plaši par šo problēmu visi masu saziņas līdzekļi. Un nevis vienu reizi, bet daudz un uzstājīgi.

Svarīgi mācīt zīmju valodā

Trešā pārdoma — «Vai esam gatavi?» Pedagogi. Paldies Dievam, likums paredz, ka no 2004.gada visās mācību iestādēs jāstrādā pedagogiem ar augstāko izglītību. Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolas tā visiem ir. Daudzi pedagogi strādā ilgus gadus ar lielu pieredzi, kā arī skola piesaista jaunus pedagogus. Par to ir liels prieks. Ar augstāko izglītību ir nodrošinājušies visi, bet kā ir ar zīmju valodas lietotprasmī? Vai visi pedagogi ir gatavi no-vadīt stundu zīmju valodā? Nedzirdīgam cilvēkam pirmā dzimtā valoda ir zīmju valoda. Kad ir apgūta dzimtā zīmju valoda, tad var mācīties valodu, lasītprasmī, nedzirdīgiem tik nepieciešamo pareizrakstību. Protams, skolotāji mācās zīmju valodas kursus, to apliecina arī dokumenti. Nedzirdīgam bērnam, kuram piecas dienas nedēļā vai arī pat vairākas nedēļas un mēnešus jāpavada internātskolā, ir vajadzīga pieaugušo cilvēku komunikācija, domu apmaiņa un sapratne.

Bērnam ir jāattīstās kopā ar pieaugušo sabiedrību, nevis tikai ar vienaudžiem. Ne vienmēr skolas vecuma bērni cits citam spējīgi dot labākas padomus un piemērus. Tāpēc vecākiem, kuriem rūp bērnu attīstība, jāpārbauda, vai pedagogs ar bērniem runā zīmju valodā.

Skolēni. Straujā tehnoloģijas attīstība, ekonomiskās pārmaiņas ir ietekmējušas ne tikai pieaugušos, bet arī bērnus. Kad rodas izbrīns par skolēnu vai jauniešu

savdabīgo domāšanu un rīcību, bieži tiek teikts: «Kad mēs augām, tā nebija. Mēs cienījām sko-lotājus, vecākus un vienaudžus. Mēs piedalījāmies sporta aktivitātēs, mums patika mācīties un bijām sabiedrībā aktīvi!»

Darba tirgū vienādas prasības

Mūsdienās jauniešiem būtu jāsaprot, ka neviens neko nepienesīs uz paplātes. Nedzirdīgam cilvēkam, tāpat kā dzirdīgam cilvēkam, darba tirgū ir vienādas prasības: izglītība, profesionālā darba prasme, atsevišķos gadījumos — valodu zināšanas, prasme strādāt ar datoru. Prasības vienā vai otrā darbā varētu būt dažādas, bet primārais ir izglītība un komunikācijas kultūras līmenis.

Cik nedzirdīgo spējīgi patstāvīgi pareizi uzrakstīt iesniegumu vai kādu citu rakstu? Vienmēr ir uztraukums un kauns par pa-reizrakstību. Tāpēc daudzi pat nemēģina iestāties augstākajās mācību iestādēs.

Varbūt jauniešiem ir vērts padomāt, kādu dzīvi vēlas turpmāk dzīvot? Ar kādiem draugiem saistīt savu turpmāko dzīvi? Vai labākais veids ir draudzēties ar neveiksminiekiem, kas mīl sūdzēties par sūro dzīves likteni un to remdē narkotikās, alkoholā un gadījuma sakaros?

Ceļš uz augstskolu

Lai spētu konkurēt darba tirgū jābūt vismaz ar vidējo izglītību un jādomā, kā iegūt augstāko izglītību vai kādu no profesionālām kvalifikācijām. Kā jau mēs zinām, ja kāds vēlas studēt augstskolā, viņam jāapmaksā mācību maksa un papildus tam jāmeģina nodrošināties ar tulka pakalpojumiem. Tāpēc jauniešiem vajadzētu veidot interešu grupas un uzreiz pēc vidusskolas absolvēšanas meklēt iespējas, lai uzsāktu studijas augstākajās mācību iestādēs. Ir labs teiciens: «Kopā vieglāk!» Jo vairāk būtu jauniešu, kas pēc skolas absolvēšanas vēlētos mācīties augstākajās mācību iestādēs, jo vieglāk būtu nokomplektēt speciālās grupas ar tulku.

Vai pietiek ar plāpāšanu?

Pieturoties pie trešās pārdomas, vēlētos izteikt domas par otro rakstu «Atsaucieties, jaunieši!». Raksta autors izteica neizpratni, ka kultūras pasākumos nedzirdīgiem jauniešiem ir garlaicīgi skatīties pasākuma uzvedumus. Tā laikā viņi labprātāk uzturas gaitējos, kafejnīcās un plāpā par dzīvi, par piedzīvojumiem, varbūt par pēdējo dzeršanu un diskotēkas apmeklējumu.

Kad pasākums beidzas, tad visi apmierināti turpina plāpāšanu citur vai dodas mājup. Skatītājos paliek visi, kam kultūras dzīve ir svarīgs pašapziņas saglabāšanās instinkts. Protams, visiem grūti pielāgoties: tas, kas vienam ir interesants, tikpat labi otram var būt vienaldzīgs, nepatīkt.

Lai radītu interesi, jāpamēģina pašam, un šeit ir jāmeklē pirmsākumi bērnībā. Vai vecāki atbalsta bērnu iesaistīšanos šādos ārpusstundas pulciņos? Vai skolā skolotājs ir spējis attīstīt viņu prasmes vai varbūt atklājis kādu talantu un iesaistījis kādā no interešu pulciņiem?

Celt pašapziņu

Bieži vien ar nedzirdību ir saistītas arī citas veselības problēmas (nedzirdības iegūšanas iemesls), tāpēc ne visi var būt izcilnieki mācībās, ne visi var būt augstākās klases profesionāļi darba tirgū, bet to var aizvietot ar sevis pašapziņas celšanu, ie-saistoties un piedaloties kultūras pasākumos kā skatītājiem vai vēl — labākajā gadījumā — kā dalībniekiem. Tāpēc liels prieks par skolēniem, jauniešiem, seniora vecuma aktīvistiem, kas aktīvi iesaistās teātra pulciņos, deklamē dziesmas, piedalās sporta aktivitātēs. Ir tik daudz cilvēku, kas var lepoties ar saviem hobijiem, kas piepilda viņu dzīvi ārpus darba: piemēram, makšķerēšana, galdniecība, savas mājas labiekārtošana, rokdarbi, tūrisms... Noslēgums. Ieskatoties kalendārā, saprotu, ka ir gada nogale un mana vēstule tiks izskatīta jaunajā, 2005.gadā. Ceru, ka redakcija publicēs pilnu materiālu, jo katram ir tiesības izteikt savu viedokli. Ja kāds vēlas izteikt savu viedokli, tad labprāt to izlasīšu nākošajos «Kopsolī» izdevumos vai arī personīgi saņemšu uz e-pastu: autoram@inbox.lv.

Selga, Kurzemē

Dzimtā valoda

Zīmju valodas vēsture

Inese Immure

Zīmju valoda ir ļoti sena. Žesti tika lietoti saziņai starp dažādu valodu grupām un kultūrām. Plašu zīmju sistēmu, kas bija domāta saziņai starp ciltīm, attīstīja Amerikas Lielās prērijas indiāņi, pat mūki bija izveidojuši savu zīmju sistēmu ikdienas saziņai, pildot klusēšanas zvērestu.

Šoreiz ieskatīsimies tās valodas pagātnē, ko lieto nedzirdīgie. Šai zīmju valodai vēsture ir bijusi īpaši smaga. Pagātnes ēna jūtama vēl tagad — augsti civilizētajā laikmetā joprojām vairākās pasaules valstīs, arī Latvijā, zīmju valoda netiek atzīta kā pilnvērtīga valoda. Joprojām nedzirdīgajiem jācīnās par tiesībām uz savu valodu, kas ir radusies līdzīgi kā jebkura cita valoda, kura izplatījās visur, kur bija nedzirdīgi cilvēki.

Nezēlīga attieksme pret nedzirdīgajiem

Līdz 16.gs. nedzirdīgo stāvoklis bija nožēlojams. Pirms kristiešu ēras viņi tika aplūkoti kā dīvaini vai nolemti nāvei, tiklīdz nedzirdība tika atklāta. Senajā Grieķijā un Romā bija atļauts nogalināt nedzirdīgus bērnus līdz trīs gadu vecumam. Vairums cilvēku domāja, ka nedzirdīgie cilvēki nav spējīgi iemācīties valodu vai nav izglītojami kādā veidā. Viņus nicināja, nolika malā, iebaidīja. Viņi tika uzskatīti par nespējīgiem spriest un tādēļ, kuriem nav domu. Daži pat domāja, ka nedzirdīgie ir velna apsēsti. Vecāki kaunējās no saviem nedzirdīgiem bērniem un slēpa tos no sabiedrības.

Nedzirdīgo izglītošanas vēsture tiek dokumentēta ap 1400. gadu ar Rūdolfu Agrikola (Rudolphus Agricola) rakstiem. Viņš uzrakstīja darbu «Dialektikas izgudrojums» (De invention Dialectica). Tas netika publicēts 100 gadus.

Jaunas vēsmas: nedzirdīgos sāk mācīt

16.gs. filozofi un izglītotāji sāka no jauna pārskatīt nedzirdīgo personu stāvokli. 16.gs. vidū itāliešu ārsts Džeronīmo Kardano (Geronimo Cardano), izlasīja šo Rūdolfu Agrikolas grāmatu un noticeja, ka nedzirdīgajiem vajag mācīties rakstīt un lasīt. Viņš paziņoja, ka nedzirdīgos var apmācīt saprast simbolu rakstu kombināciju, ja tos sasaista ar lietām, kuras attēlo. Ārsts izstrādāja metodi nedzirdīgo apmācībai, bet tā nekad netika lietota. Tomēr viņa idejas bruģēja ceļu uz attieksmes, ka nedzirdīgie nebija spējīgi mācīties, maiņu. Tas bija Spānijā, kur notika pirmais veiksmīgais mēģinājums izglītēt nedzirdīgos. Katoļu mūks Pedro Ponce de Leons (Pedro Ponce de Leon) (1520 —1584) guva sekmes dažu dižciltīgo ģimeņu nedzirdīgo bērnu, kuri bi-ja īpašumu mantinieki, izglītošanā. Pedro Ponce mācīja nedzirdīgos lasīt, rakstīt un runāt, rādot uz objektu ar pirkstu, kamēr tas tika nosaukts.

17.gs. sākumā spāņu aristokrātu nedzirdīgos bērnus turpināja izglītēt Huans Martins Pablo Bonets (Juan Martin Pablo Bonet) (1579 —1633), kas ieviesa vienas rokas alfabētu vārdu izrunāšanai ar pirkstiem kombinācijā ar runu un rakstību.

1620. g. viņš uzrakstīja pirmo grāmatu par nedzirdīgo cilvēku izglītošanu. Šī grāmata ietvēra arī zīmju valodas alfabētu.

Zīmes kā laba saziņas metode

Tika demonstrēts, ka nedzirdīgos var iemācīt saprast valodu un runāt, bet nerimās jautājums par to, vai nedzirdīgais runātājs saprot, ko viņš izrunā. Ap 1580. gadu sāka parādīties interese par dabiskām zīmēm. Savu zīmju sistēmu bija jau attīstījuši paši nedzirdīgie bērni. Tā tika novērota kā efektīva saziņas metode un atspēkoja plaši izplatīto pārliecību, ka valodai jābūt runas formai. Pat filozofs Francis Bēkons (Francis Bacon) rakstīja, ka žesti ir valodas pirmatnējais sākums.

Pie žestu valodas attīstīšanas daudz strādāja jaunais angļu ārsts Džons Bulvārs (John Bulwar). Viņš žestošanā iekļāva arī galvu un desmit atšķirīgus muskuļus, kuri kontrolēja galvas kustību un sejas izteiksmi. Bulvārs aptvēra, ka nedzirdīgo izglītošana būs vairāk ekonomiska, ja viens skolotājs runātu zīmju valodā visai klasei priekšā, nevis strādātu ar katru skolēnu atsevišķi, kas bija raksturīgs nedzirdīgo izglītošanai pagātnē. 1648.gadā viņš publi-cēja pirmo

grāmatu angļu valodā, kas skaidroja nedzirdību.

Zīmju valodas tēvs — abats

1755. gadā Francijā Parīzes abats Čārlzs Mišels de l'Epē (Charles Michael de l'Epee) (1712 — 1789) nodibināja pirmo bezmaksas skolu nedzirdīgiem cilvēkiem. Viņš tiek saukts par zīmju valodas tēvu. De l'Epē saprata, ka skolēniem jau bija valoda, ko viņi lietoja, t.i., zīmju valoda. Abats ierosināja, ka skolotājiem vajadzētu mācīties zīmes no saviem skolēniem, lai viņi varētu mācīt skolēnus viņu valodā. Abats bija ļoti radoša persona — viņš radīja gan savu zīmju valodas sistēmu, gan mācīja tās zīmes, ko jau lietoja nedzirdīgo grupa Parīzē. Šīm zināšanām abats pievienoja savu radošo garu, kura rezultātā radās franču runas valodas versija zīmēs. Viņa pilnveidotās «sistemātiskās zīmes» cēla nedzirdīgo pašapziņu — viņi sāka savārdnīcu. Bet viņš nebija pārliecināts par šo projektu, jo juta, ka žesti, kas pierakstīti uz papīra –«baltā un melnā», nekad nevarētu notvert to redzamo skaistumu, ko veido žesti.

1782. gadā de l'Epē māceklis Rošs Sikards (Roch Sicard) uzrakstīja «Zīmju teoriju», kas bija zīmju vārdnīca nedzirdīgajiem. Sikards ticēja, ka nedzirdīgie ir tikpat inteligenti kā dzirdīgie, bet savas ierobežotās valodas dēļ, viņi nevarēja izteikt savas domas.

Pirmā nedzirdīgo skola Amerikā

Amerika ir lielu pateicību parādā Tomasam Hopkinam Galaudetam (Thomas Hopkins Gallaudet), enerģiskam kongresmenim, kurš bija ieinteresēts palīdzēt sava kaimiņa jaunai nedzirdīgai meitai Alisei Kogsvellai. 27 gadus vecais Galaudets 1815. gadā devās uz Eiropu, lai studētu sazināšanās metodes ar nedzirdīgiem cilvēkiem. Anglijā viņš satika abatu Rošu Sikardu, kurš jau bija Nacionālā nedzirdīgo institūta direktors. Sikards ielūdza Galaudetu studēt viņa vadītajā skolā. Pēc dažiem mēnešiem Galaudets atgriezās ASV ar Laurentu Klerku (Laurent Clerc) (1785 — 1869), nedzirdīgu zīmju valodas skolotāju no Parīzes skolas. 1817.gadā Konektikutas štatā Galaudets nodibināja pirmo nedzirdīgo valsts skolu, un nedzirdīgais Klerks kļuva par pirmo ASV zīmju valodas skolotāju. 1863.gadā ASV jau bija 22 nedzirdīgo skolas.

Orālās metodes ieviešana skolās

Lai gan daudzi aizstāvēja zīmju valodu, tomēr tikpat daudz bija artikulācijas un lasīšanas no lūpām piekritēji. Viņi uzskatīja, ka zīmes ir defektīvas. Šveices ārsts Johans Konrāds Ammans (Johann Conrad Amman) (1669 — 1724) uzrakstīja savu slaveno grāmatu «Surdus loquens» («Runājošais nedzirdīgais»), kurā viņš stingri aizstāvēja runas valodu kā vissvarīgāko sazināšanās līdzekli priekš nedzirdīgajiem. Viņa idejām par runas un runas lasīšanas pārākumu sekoja tā laika lielākais orālās metodes piekritējs ievērojamais nedzirdīgo izglītotājs vācietis Samuels Heinicke (Samuel Heinicke) (1729 — 1790).
(turpmāk vēl)

Vaļasprieks

Gundega Paņko

Liepājnieks Imants Greiers ir kaislīgs makšķernieks jau no bērnības. Tas viņa vaļasprieks visos gadalaikos — viņu nebaida arī ziemas sals.

Lomi mūžā bijuši dažādi, piedalījies daudzās sacensībās. Arī šovasar bijuši labi lomi. Tā nesen rudenī izdevās izvilkt — četras varenas līdakas vienā reizē.

Imants galvenokārt makšķerē upēs un ezeros Priekuļu apkaimē, uz tiem dodoties ar velosipēdu. Agrāk viņš strādāja galdniecībā, bet nu jau pelnītā atpūtā un var nodoties savam vaļaspriekam no visas sirds. Pa reizei atbrauc uz kluba pasākumiem un dalās savā pieredzē ezeru un upju iekarošanā ar makšķerkātu. Ne asakas tev, Imant, nākamgad!

Sporta dzīve

Atsaucoties uz publikāciju

Marina Artjomova

Iepazinot ar internetā un laikrakstā «Kopsolī» publicētiem LNSF valdes

lēmumiem, sakarā ar Latvijas pārstāvju startu Nedzirdīgo Pasaules individuālā čempionātā šahā Vācijā.

Uzskatu, ka LNSF valde, lemjot šo jautājumu, iztulkojuši manu iesniegumu sev vēlamā nozīmē — ka mums pašiem jāsedz visi izdevumi, kas saistīti ar šīm sacensībām, kaut gan no iesnieguma to tā nevarēja saprast.

LNSF valdei, saņemot manu iesniegumu un lemjot jautājumu, vajadzēja konkretizēt iesnieguma būtību, pārrunājot to ar visiem trijiem sacensību dalībniekiem, bet tas netika darīts — nevienu no mums valdes sēdē nepieaicināja. Neiedzilnoties jautājumā, LNSF lēma: pašiem apmaksāt visu, bet dalībnieki netika informēti par izmaiņām dalībmaksas segšanā.

Apņemšanos apmaksāt visus izdevumus un to apliecināt ar saviem parakstiem mēs varētu tikai tādā gadījumā, ja būtu saņēmuši pamatotas un pārliecinošas atbildes uz saviem jautājumiem. Bet nekādā gadījumā lēmumā nevarētu balstīties uz V.Strazdiņa neoficiāli izteiktu pieprasījumu, kā tas bija šoreiz. Tātad, vēlreiz uzsveru, tādas vēstules ar mūsu apņemšanos visu apmaksāt pašiem nemaz nav bijis.

Pēc sacensībām tiku uzaicināta uz LNSF valdes sēdi sakarā ar V.Kamares rakstu «Šahisti Vācijā», kur atspoguļota tikai čempionāta norise, šahistu un tūristu gaitas Vācijā un nekas vairāk.

Pārstāvējām Latviju starp 23 valstīm. Atgriezāmies bez starpgadījumiem. Visus izdevumus sedzām no saviem līdzekļiem. Domāju, esam pelnījuši kaut nelielu atzinību.

Neizprotama ir V.Strazdiņa satraukšanās un nepamatotu lēmumu pieņemšana «KS» publikācijas sakarā. Vai tad par notikumiem Vācijā nedrīkstēja informēt plašāku sabiedrību?

Tālāk rodas vēl daži jautājumi. Vai tiešām LNSF diviem dalībniekiem nevarēja rast iespēju samaksāt dalībmaksu (katram Ls 18), ja citiem sportistiem tiek maksāts Ls 2500 vienam cilvēkam. Kādēļ tāda atšķirība? Vienam dod tūkstošus, citam ne santīmu.

Attiecībā uz ICSC kongresu — kāpēc nevienam no mums nevarēja uzticēt delegāta pienākumus tajā? Esmu piedalījusies daudzās starptautiskajās sacensībās. Pasaules nedzirdīgo individuālajā čempionātā izcīnīju 3.vietu. Būdamā sacensību dalībniece, vienlaicīgi esmu veikusi arī komandas pārstāvja pienākumus.

Jājautā, vai tikai Strazdiņa kungs vienīgais visos gadījumos var būt kongresa delegāts?

Ātrspēle Viļņā

Jadviga Bočkāne

Sakarā ar Lietuvas šaha un dambretes kluba «Rikis» dibināšanas 10. gadadienu mūsu šahisti tika ielūgti uz šajā klubā organizētām sacensībām — ātrspēles turnīru šahā.

Mēs, M.Artjomova, J.Bočkāne, E.Klušs, D.Klušenkovs, J.Mesters no sporta kluba «ŠaDa» un S.Ščiglinska no Valmieras sporta kluba «Tālava», — spēlējām kopā ar Lietuvas šahistiem no Viļņas, Kauņas, Panevėžas un Šauliem.

Sacensībās piedalījās 21 šahists.

Tās risinājās divas dienas karstā, saspringtā atmosfērā, jo bija jāpaspēj pabeigt 15 minūtēs katru partiju. Daži labi uzsāka partiju, bet līdz galam netika laika trūkuma dēļ — rezultātā iespējamās uzvaras vietā — zaudējums. No malas dažkārt liekas, ka tas ir netaisnīgi, bet tādi ir ātrspēles noteikumi.

Sacensību noslēgumā daudz jubilejas medaļu saņēma lietuvieši. Tikai 1 punkts pietrūka mūsu J. Mesteram, kas palika 4. vietā. Dāmu konkurencē 3. vietu un medaļu izcīnīja mūsu Marina.

Svētdienā pastaigā pa pilsētu pārliecinājāmies, ka Viļņa kļuvusi sakoptāka, skaistāka. Vietējie iedzīvotāji stāstīja, ka tas noticis, pateicoties tieši ES naudai.

Minifutbola turnīrā

Elmārs Cielavs

Pēc Budapeštas Nedzirdīgo sporta kluba ielūguma Rīgas «NS» futbolisti 8. — 9. oktobrī piedalījās starptautiskā turnīrā minifutbolā.

Piedalījās 15 komandas — 12 ungāru klubi, Rīgas NS, Londonas klubs (Anglija) un Ķelnes (Vācija). Bijām sadalīti 4 apakšgrupās. Mūsu spēļu rezultāti šādi:

Ar Debreuen (Ungārija 0 : 1); ar Nasiba (Ungārija 1 : 2, vārtus guva V.Jelžovs); ar Szekszard (3 : 6, vārtus guva V.Jelžovs, A.Nerodenko un E.Cielavs)

Ungārijas komandas bija ļoti spēcīgas. Pēc spēles apskatījām naksnīgo

Budapeštu. Ungāru nedzirdīgais gids mums izrādīja vecpilsētu un interesanti pastāstīja par karaļu dinastijas vēsturi.

Cerēsim, ka 2005. gads mūsu futbolistiem būs veiksmīgs. Vēlu daudz sportisku panākumu, prieka, gaišu domu un cerību piepildījumu visiem šajā gadā!

Jauns Latvijas rekords

Deafpepe

Uz Latvijas čempionātu šautriņu mešanā (darts) starp dzirdīgajiem, kas notika nedēļu pirms Ziemassvētkiem, dalību pieteica arī nedzirdīgie dartisti no nedzirdīgo sporta kluba «Tālavas NS» Valmierā. Pēteris Kursītis un Māris Dukurs, kurš sava kluba darta sacensībās Valmierā ieņēma trešo vietu.

Tā pirmajā dienā pāru sacensībās šis pāris apakšgrupu spēlēs ieņēma otro vietu un turpina cīņas.

Jau nākamajā kārtā viņi bija spiesti atzīt sāncenšu pārākumu un izstājās. Bet nākamajā dienā viņi abi piedalījās disciplīnā «10 sērijas», un Pēteris uzvarēja ar jaunu Latvijas rekordu starp dzirdīgajiem, savācot 900 punktu.

Atgādinu, ka Latvijas čempionāts dartā nedzirdīgajiem notiks 22. janvārī

Valmierā, vājdzirdīgo bērnu internātskolas sporta zālē, sekojiet info šajā avīzē, internetā www.lnsf.lv.u

RSK «Nedzirdīgo Sports» novēl visiem veiksmes 2005. gadā, sakām paldies LNSF par sniegto finansiālo atbalstu un NIAF «Klusums» par materiālo palīdzību.

Ziņo RSK «Nedzirdīgo Sports»

Rīgas Nedzirdīgo meistarsacīkstes florbolā

6. februārī pl.13

Rīgas 51.vidusskolā.

Pieteikšanās dalībai 30. janvārī pl.14 — 16, 51. vidusskolā.

Rīgas Nedzirdīgo meistarsacīkstes boulingā

12.februārī pl.11

(reģistrācija pl. 10)

TOSS boulinga hallē, Ķengaraga ielā 6, Rīgā.

Pieteikties līdz 23. janvārim pie RSK kasiera Pētera Logina.

Dalības maksa 3 Ls un 0,70 Ls par apavu nomu.

Pasteidzieties, jo dalībnieku skaits ir ierobežots.

Rīgas Nedzirdīgo meistarsacīkstes basketbolā

no 1. februāra līdz 1. martam katru otrdienu pl.18

Rīgas 51.vidusskolā.

Pieteikšanās dalībai uz vietas 1.februārī līdz pl.17.30.

Ievēribai

Par RSK biedru naudu;

Ikgadējā biedra nauda 2005. gadā ir 4 Ls un tā jāiemaksā līdz «Nedzirdīgo Sports» kārtējam pasākumam, kur piedalīsies, vai līdz 31.martam, pretējā gadījumā būs jāmaksā papildus 0,50 Ls par kavēšanu.

Tiem, kuri nav RSK «Nedzirdīgo Sports» biedri, dalības nauda vienām sacensībām

ir 3 Ls, ja dzīvo Rīgā, 1,50 Ls, ja nedzīvo Rīgā, 1 Ls bērniem līdz 16 gadu vecumam.

Paldies

Rīgas biedrība pateicas ziedotājiem.

Tie ir : Marija Šķirmante, Staņislavs Ševelis (katrs pa 2.50 LVL), Ņina Bule, Jevgēnija Kuļikova (katrs pa 2 LVL), Ināra Zunde, Ausma Krasnovska (katrs pa 1 LVL).

Mīļi sveicam

Augstu laimi, prieku, veselību jums un jūsu mīļajiem! Jums sniegputeņu un saltu ziemas vēju mēnešos dzimušiem, visu dzīvi jāmācās saglabāt cerību uz silto sauli un pavasari ne tikai dabā, bet arī savā dzīvē. Jums veltām O. Haijama dzejas rindas :

Aizmirsti, ka vakar tev nācās alga,
bet neguvi to.

Esi laimīgs. Nežēlo nekā
un negaidi itin neko.

Tas, kam jānotiek ar tevi,
ierakstīts grāmatā tai,
kuru, kā gadās,
pašķirsta Mūžības vējš.

Vīspirms sūtām novēlotus sveicienus vēl dažiem janvāra jubilāriem, pēc tam februāra gaviļniekiem.

80

13. I Alberts Kokins, Ventspils

75

9. I Antonija Pakalniete, Smiltene

14. I Galina Anspoka, Pļaviņas

24. II Lūcija Saksone, Rīgas

70

28. I Jurijs Lavins, Liepāja

23. II Antoņina Ratniece, Rīgas

60

1. I Mirdza Skrūdere, Daugavpils

7. II Magdalēna Greiere, Liepājas

15. II Anna Gončarova, Rīgas

26. II MĀra Zemtaute, Rīgas

55

13. II Edgars Pūce, Kuldīgas

50

7. I Ritma Egle, Smiltenes biedrībā.

Pateicība

Laikraksts «KS» redakcija izsaka sirsnīgu pateicību visiem, kuri atsūtīja apsveikumus un laba vēlējumus Ziemassvētkos un gadumijā.

Vienā no tiem bija vārdi, kurus vēlamies adresēt visiem saviem labajiem palīgiem — rakstītājiem, ziedotājiem, padomdevējiem, lasītājiem un pieņemt tos paši sev darbā par vadmotīvu:

Vārdus kā ziedus sakārtot,

Sevi ar vārdiem saskaņot,

Dāvāt tos citiem,

Dvēselē starojot.

Prieku smelt un laimi saskatīt,

Citos un sevī ieraudzīt.

Mazumā lielo pamanīt.

Paldies uzticīgajiem lasītājiem un gaidām jaunus.

Laikrakstu «Kopsolī» varat pasūtīt redakcijā, biedrībā, Latvijas pastā un AC «Diena». Indekss 1012.